

TÜRK DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ
TURKISH DENTAL ASSOCIATION

GENELGE

Sayı : 001-1. 912

Tarih : 08.06.2020

Konu : Ülke Kaynaklarının İsraf Edilmemesi İçin;
İnsangücü Planlaması Yapılmadan
Dişhekimliği Fakültesi Açılmamalıdır

DİŞHEKİMLERİ ODASI BAŞKANLIĞI'NA,

Sağlık insangücü planlaması, topluma bugün sunulan ve gelecekte sunulacak sağlık hizmetlerini gerçekleştirmek üzere sağlık çalışanlarının yeterli nicelikte, yüksek nitelikte, düzgün bir dağılımla, yerinde bir zamanlama ile ve doğru bir şekilde istihdam edilmesi şeklinde tanımlanmasına rağmen diğer tüm mesleklerde olduğu gibi maalesef dişhekimliğinde de bu kriterlere göre yapılmamaktadır.

Dişhekimliği eğitimi veren fakültelerin çoğunda yeterli akademisyen bulunmaması, hatta ve neredeyse bir "Profesör" görmeden mezun verecek fakültelerde eğitim verilmesiyle mezun meslektaşlarımızın eğitim seviyeleri, tıbbi yeterlilikleri tartışılır durumdadır. Hal böyle iken, son 15 yıldır dişhekimliği eğitimi alanında insangücü planlaması ilkeleriyle bağdaşmayacak şekilde birbiri ardına dişhekimliği fakülteleri açılmış ve öğrenci kontenjanlarında kaygı verici artışlar yaşanmıştır. Önlem alınmaz ise önümüzdeki 10 yıl içerisinde en pahalı eğitimi alan, ülkemiz için değerli insan grubu işsiz ve mesleğin dışından başka alanlarda çalışan binlerce dişhekimini ile karşı karşıya gelinmesi kaçınılmaz olacaktır.

Birliğimiz tarafından hazırlanan “Ülke Kaynaklarının İsraf Edilmemesi İçin; İnsangücü Planlaması Yapılmadan Dişhekimliği Fakültesi Açılmamalıdır” konulu Yükseköğretim Kurulu, Dişhekimleri Milletvekilleri ve basın ile paylaşılan yazımız ektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla,

Gülay Özdoğan
Türk Dişhekimleri Birliği
Genel Sekreteri

Ek : Basın Açıklaması (6 sayfa)

06.06.2020

Ülke Kaynaklarının İstisraf Edilmemesi İçin;
**İNSANGÜCÜ PLANLAMASI YAPILMADAN
DİŞHEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ
AÇILMAMALIDIR...**

“Kontenjanlar da minimuma indirilmelidir ”

Ülkemiz ve dünyada mesleğimiz ve toplum ağız diş sağlığı ile ilgili önemli değişimler olmaktadır. Yıllardır tartışılan sorunlarımızın birçoğunun bugün halen gündemde olması ve gelecek yıllarda da bu sorunların giderek ağırlaşacağı da bir gerçektir.

Bunlardan en önemleri ülkemizde ağız diş sağlığı kültürünün gelişmemiş olması, koruyucu ağız diş sağlığı programlarının yeterince uygulanamaması, dişhekimliğinde insan gücü planlamasının yapılmaması ve yetersiz eğitimci kadrolarına rağmen yeni dişhekimliği fakülteleri açılması ve mevcutların kontenjanlarının yükseltilmesidir.

Son yıllarda dişhekimliği eğitimi alanında insan gücü planlaması ilkeleriyle bağdaşmayacak şekilde birbiri ardına dişhekimliği fakülteleri açılmış ve öğrenci kontenjanlarında kaygı verici artışlar yaşanmıştır.

Türkiye'de nüfus artış hızında belirgin bir azalma vardır. Ama dişhekimliği fakülteleri açılma oranları nüfus artışından çok daha fazladır.

Eğitim kalitesi açısından bu koşullarda mevcut öğretim üyesi sayıları da yeni açılan fakülteler için yeterli olmadığı, bu durumun da YÖK istatistiklerinde de belirtildiği görülmektedir.

Öğrenci ve fakülte sayısının anormal artışı ile öğretim üyesi artışı aynı oranda olmamıştır. 2002 yılında 649 olan öğretim üyesi sayısı 2017 yılında 1812 olarak görülmektedir.

TÜRK DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ TURKISH DENTAL ASSOCIATION

Ülkemizdeki ilk 18 dişhekimliği fakültesinde Türkiye'deki toplam 622 profesör öğretim üyesinin 497'si görevlidir. Aynı şekilde bu fakültelerde Türkiye'deki toplam 303 doçentin 214' ü çalışmaktadır. Buradaki tablo 2002 yılı sonrası üretilen 66 fakültenin eğitim süreçlerinin büyük bir ağırlığını neredeyse sadece doktor öğretim üyelerine dayanarak yürüttüklerini göstermektedir.

Dişhekimliği eğitimi gibi hem klinik eğitimin hem teorik eğitimin ağır olduğu bir sürecin yürütülmesi için yeterli öğretim elemanı desteğinin de bu yeni üretilen çok sayıdaki fakülte için yeterli olmadığı YÖK istatistik verilerinde de açığa çıkmaktadır.

Sağlık Bakanlığı ve YÖK 2008, Türkiye’de Sağlık Eğitimi ve Sağlık İnsangücü Raporu’nda;

“Sağlık insangücü planlaması, topluma bugün sunulan ve gelecekte sunulacak sağlık hizmetlerini gerçekleştirmek üzere sağlık çalışanlarının yeterli nicelikte, yüksek nitelikte, düzgün bir dağılımla, yerinde bir zamanlama ile ve doğru bir şekilde istihdam edilmesidir” denmektedir. Ancak uygulamada diğer tüm mesleklerde olduğu gibi dişhekimliğinde de bu kriterlere göre planlama yapılmamaktadır.

İnsangücü planlaması; ülkelerin kaynaklarını verimli kullanmak adına en çok önem verdikleri konulardan biridir. Tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de dişhekimliği lisans eğitimi en maliyetli eğitimidir. Bu anlamda dişhekimliği eğitiminde insangücü planlamasının daha da önem kazandığı bir gerçektir.

Ülkemizde; gelişmiş ülkelere göre tüm yaş gruplarında yaygın olan diş ve diş eti hastalıklarının dişhekimlerinin sayısının artırılması ile çözümü mümkün olmayacaktır. Koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerine öncelik veren, insangücü planlamasını; ihtiyaç, talep ve nüfus kriterlerine göre belirleyen ulusal sağlık politikaları oluşturulmadan, diş ve diş eti hastalıklarının çağdaş ülke seviyelerine getirilmesi mümkün değildir.

Son 10 yıldır dişhekimliği eğitimi alanında insangücü planlaması ilkeleriyle bağdaşmayacak şekilde birbiri ardına dişhekimliği fakülteleri açılmış ve öğrenci kontenjanlarında kaygı verici artışlar yaşanmıştır.

2002 yılında 19 olan dişhekimliği fakülte sayısı bugün 95'e çıkmıştır. (95 dişhekimliği fakültesinin 66'sında eğitim verilmektedir. Gelecek yıllarda diğer fakültelerde de eğitim başlayacaktır.) 2005 yılında 960 olan kontenjan sayısı; 2020'de ise 66 fakültede 6421'e ulaşmıştır.

Bu durum sürdürülemez bir noktaya gelmiştir. Önlem alınmaz ise önümüzdeki 10 yıl içerisinde ülkemizin önemli insangücü olan dişhekimleri işsiz kalacak ve bulabilirler ise mesleğinin dışında başka alanlarda çalışmaları kaçınılmaz olacaktır. Dişhekimisi sayısının bölgesel olarak dağılımı da homojen olmadığından nüfus/dişhekimisi oranı da demografik bir dağılım göstermemektedir.

AB ülkelerinde dişhekimliği fakültelerinin ve dişhekimlerinin sayısı ülkemiz verileri ile karşılaştırıldığında büyük bir sorunun yaşanacağı anlaşılabacaktır.

Ülkeler	Dişhekimliği Fakültesi		Nüfus		Dişhekimi	
	Yıl	Sayı	Yıl	Sayı	Yıl	Sayı
Avusturya	2013	4	2013	8,489,482	2015	4.820
Almanya	2012	30	2013	80,523,746	2015	88.882
Bulgaristan	2012	3	2013	7,282,041	2015	8.350
Fransa	2011	16	2013	65,657,000	2015	41.505
Hollanda	2013	3	2013	16,789,800	2015	12.169
İngiltere	2013	16	2013	63,887,988	2015	38.934
İspanya	2012	17	2013	47,059,533	2015	31.261
İsviçre	2013	4	2013	8,058,100	2015	4.850
İtalya	2013	34	2013	59,685,227	2015	58.723
Yunanistan	2012	2	2013	10,772,967	2015	14.125
Türkiye	2020	95	2018	82.003.882	2018	34.045

Kaynak: - Türkiye Ağız Diş Sağlığı Profili 2004 (TDB Websitesi)

- AB Ülkeleri Kaynak: Council of European Dentists Manual Of Dental Practice 2015

DİŞHEKİMLİĞİNİN GELECEK 10 YILI

Geçmiş 10 yılda olduğu gibi gelecek 10 yılda da yeni fakülteler ve kontenjan artırımlarının genel ortalaması olan yıllık %8,8 kontenjan artışı olması durumunda, 2028 sonrası için tam bir felaket tablosu ile karşı karşıya kalacağız.

2020 yılından itibaren dişhekimliği fakültelerine öğrenci alınmasının durdurulması ve mevcut öğrencilerin beş yıl içinde mezun olması durumunda 2022 yılına kadar 20.450 dişhekimi mezun olacaktır. Toplam dişhekimi sayısı bu durumda 50.622 olacak ve bir dişhekimine düşen nüfus 1673 olacaktır.

2019 yılından sonra yeni bir fakülte açılmazsa ve eğitime başlamamış fakülteler eğitime başlarsa 2028 yılında ülkemizdeki dişhekimi sayısı 90.000'i aşacaktır. O günkü tahmini TÜİK verilerine göre Türkiye nüfusu 88.645.000 civarında olacak ve dişhekimi başına düşen kişi sayısı 970 olacaktır.

Yıl	Fakülte Kontenjanları	Mezun Sayıları	Toplam Dişhekimi Sayısı	Ülke Nüfusu	1 Dişhekime Düşen Nüfus
2017	5.405	2.680	32.852	80.810.525	2.460
2018	4.991	2.951	35.803	81.729.707	2.283
2019	5.430	3.145	38.948	82.563.350	2.120
2020	6.171	3.340	42.288	83.314.676	1.970
2021	7.014	3.929	46.217	84.056.176	1.819
2022	7.972	4.405	50.622	84.711.814	1.673
2023	9.073	4.991	55.613	85.367.452	1.535
2024	10.312	5.340	60.953	85.023.090	1.395
2025	11.720	6.371	67.324	86.678.728	1.287
2026	13.516	7.014	74.338	87.334.366	1.175
2027	15.140	7.972	82.310	87.990.004	1.069
2028	17.208	9.073	91.383	88.645.642	970

SAĞLIK OKURYAZARLIĞI VE ÜLKELERİN KİŞİ BAŞI GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILASININ HİZMET KULLANIMINA ETKİLERİ

TÜRKİYE VE AVRUPA' DA DİŞHEKİMİNE GİTME SIKLIĞI (ADET/YIL)

Gelişmiş ülkelerde dişhekimine başvuru sıklığı yıllık kişi başı 5, ülkemizde ise 0.9'dur. (ADSM'lerin açılmasından sonra başvuru sıklığının bir (1) olduğu tahmin edilmektedir.)

Avrupa Birliği ülkelerinde dişhekimi başına düşen kişi sayısı ortalama 1500'dür. Türkiye'de ise bu sayı 2300 civarındadır. Dişhekimine gitme sıklığına bakıldığında bu koşullarda daha fazla dişhekimine ihtiyacımızın olmadığı görülecektir.

Kişinin sağlık hizmetlerini kullanmasında eğitim, sağlık bilinci, sağlık hizmetlerine ulaşılabilirlik gibi etmenlerin yanı sıra ülkelerin kişi başı gayri safi milli hasılları da belirleyicidir.

S/N	Ülkeler	GSYH	
		Yıl	Euro (€)
1	Avusturya	2012	32.369
2	Almanya	2012	29.773
3	Bulgaristan	2012	10.859
4	Fransa	2012	27.177
5	Hollanda	2012	32.489
6	İngiltere	2012	28.158
7	İspanya	2012	23.529
8	İsviçre	2012	34.545
9	İtalya	2012	22.955
10	Yunanistan	2011	18.680
11	Türkiye	2018	9.632

Kaynak: TÜİK ve Council of European Dentists Manual Of Dental Practice 2015

AB ülkeleri ile Türkiye'nin GSMH ve dişhekimine gitme sıklığını karşılaştırdığımızda; insangücü planlaması konusunda yetkililerin kamu kaynaklarını israf ettikleri görülecektir.

Dişhekimine başvuru sıklığının Türkiye'ye göre çok yüksek olduğu Avrupa Birliği'ndeki dişhekimi / nüfusoranı (1/1500) baz olarak alınsa bile 2024 yılında bu verilerle hedef tutturulmaktadır. İşsiz, emeği çok ucuzlatılmış ve değersizleştirilmiş dişhekimleri ve çalışma biçiminin tümünden işçileşmeye gittiği, piyasa koşullarının hüküm sürdüğü ve dolayısıyla deontolojik ve etik sorunların arttığı bir çalışma ortamı yaratılmaması için, kontenjanların zamana yayılarak 2020 yılından itibaren hızla azaltılması gerekmektedir.

Ülke kaynaklarının israf edilmemesi için;

- İnsangücü planlaması yapılmadan dişhekimliği fakültesi açılmamalı
- Henüz eğitime başlamamış olan fakülteler kapatılmalı
- Eğitim veren fakültelerde kontenjanlar azaltılmalı
- Fakülte Bütçelerine öğrenci eğitiminde kullanılan malzemeler için ek ödenek verilmeli
- Yukarıda ifade ettiğimiz veriler değerlendirildiğinde bu ülkenin en zor ve pahalı eğitimini alan gençlerimizin geleceği ucuz işgücü olmak ya da işsiz kalmak olmamalı.

Tüm dünyada yaşadığımız pandemi nedeniyle yaşamın tüm alanlarında büyük değişiklikler yaşanmaktadır. Kontrollü Sosyal Hayatın sürdürülmesi ile ilgili rehberler yaşamımızı şekillendirmektedir.

TÜRK DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ TURKISH DENTAL ASSOCIATION

Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu çalışması Covid 19 pandemisinde normalleşme döneminde sağlık kurumlarında çalışma rehberi prosedürlerinde belirtilen özellikle aerosollü diş tedavilerinde hasta randevu sistemleri değişmiştir.

- Artık, yavaş, uzun aralıklı, randevulu dişhekimliği dönemi başlamıştır.
- Dezenfeksiyon-sterilizasyon işlemleri nedeniyle daha uzun aralıklarda hasta bakılacağından, daha az sayıda randevu verilecek, dişhekimliği eğitiminin temeli olan pratik stajlarda öğrencilerin baktığı hasta sayısı da azalacaktır.
- Fakültelerde öğrenci soyunma odaları, teorik derslerin yapıldığı amfiler, sosyal mekanlar (yemekhane, kantin vs) sosyal mesafe kuralına göre mevcut kontenjanlar dahilinde organize edilemeyecektir.
- Kliniklerde ve dersliklerde yeni rehber düzenlemelerine göre % 50'lik bir daralma söz konusudur.

Bu koşullar göz önüne alındığında da yukarıda vurguladığımız fakültele ayrılmış kontenjan sayılarının 2020 yılı Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS)- Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda yer alacak şekilde en az % 50 oranında azaltılması gerekmektedir.

- **Hem hasta hem de çalışan ve öğrenci güvenliği açısından,**
- **Sağlıklı, nitelikli eğitim sonucu yetkin dişhekimini yetişmesi açısından kontenjanların düşürülmesi bir zaruriyettir.**

Meslek alanında yaşanan sorunları irdeleyen, çözüm üreten ve önerilerde bulunan Türk Dişhekimleri Birliği'nin değerlendirmelerini **karar vericiler olarak bilgi ve takdirlerinize sunuyoruz.**

Türk Dişhekimleri Birliği